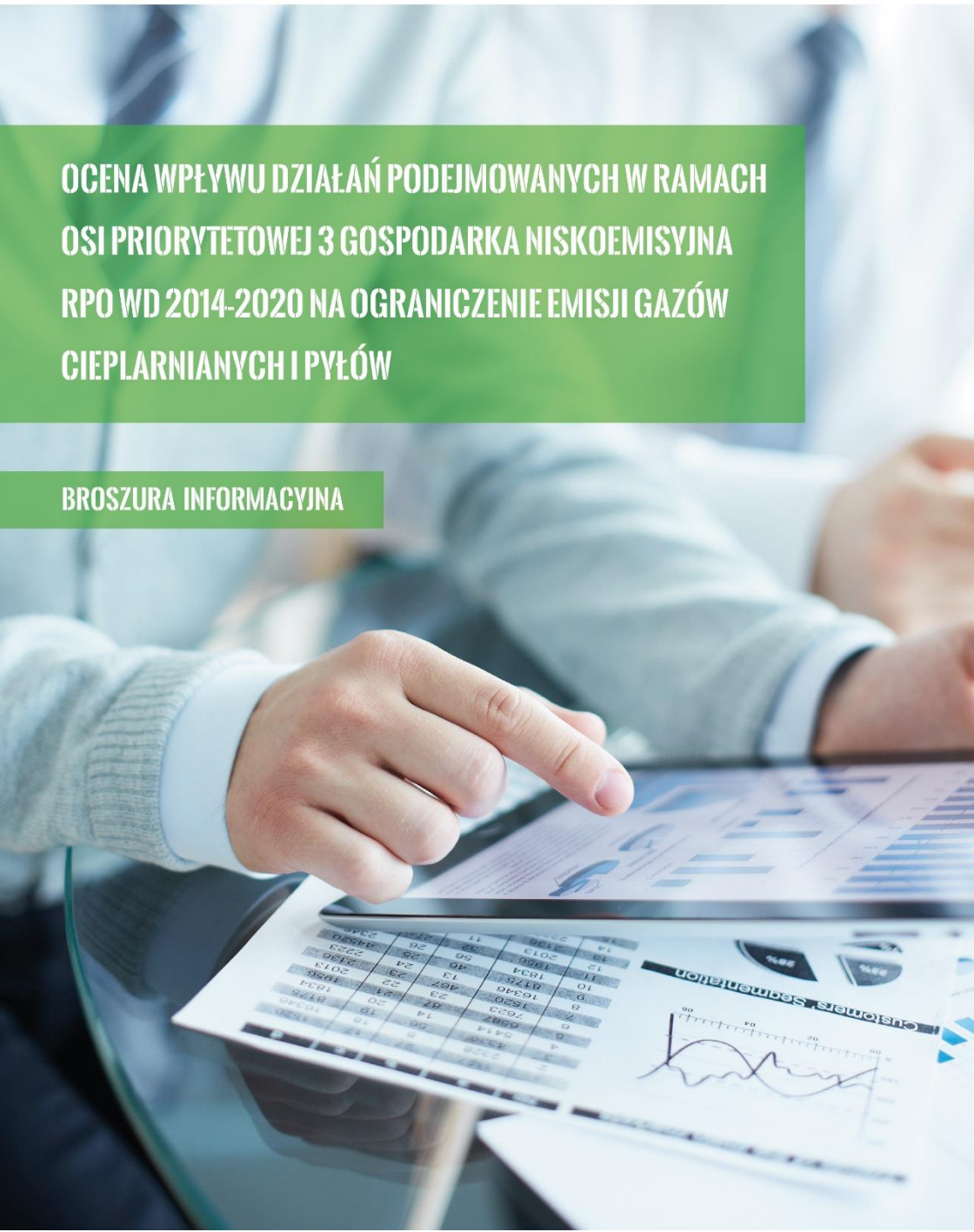

OCENA WPŁYWU DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W RAMACH OSI PRIORYTETOWEJ 3 GOSPODARKA NISKOEMISYJNA RPO WD 2014-2020 NA OGRANICZENIE EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH I PYŁÓW

BROSZURA INFORMACYJNA

CELE BADANIA

Głównym celem badania była ocena wpływu poszczególnych rodzajów inwestycji na wielkość emisji gazów cieplarnianych oraz pyłów, udział energii wytworzonej ze źródeł odnawialnych i efektywność energetyczną, jak również ocena tego wpływu na terenie całego województwa dolnośląskiego.

Cel szczegółowy 1

Ocena skuteczności, efektywności, szacowanego oddziaływania oraz trwałości interwencji w zakresie inwestycji realizowanych w obszarze gospodarki niskoemisyjnej w kontekście realizacji celów RPO WD 2014-2020 oraz potrzeb Beneficjentów

Cel szczegółowy 2

Wypracowanie rekomendacji, których implementacja przyczyni się do realizacji celów w zakresie wsparcia obszaru gospodarki niskoemisyjnej w kolejnej perspektywie finansowej UE

METODOLOGIA BADANIA

Analiza danych zastanych

Wywiady CAWI/CATI z Beneficjentami

Wywiady CAWI/CATI z nieskutecznymi Wnioskodawcami

Studium przypadku dla projektów realizowanych w ramach OP 3

Wywiady indywidualne z przedstawicielami instytucji/gremiów zaangażowanych w realizację Programu

Panel ekspercki z przedstawicielami instytucji/gremiów zaangażowanych w realizację Programu

Panel delficki z ekspertami z obszaru 3 gospodarki niskoemisyjnej województwa dolnośląskiego

Grupowe wywiady zogniskowane on-line z Beneficjentami

WNIOSKI Z BADANIA

Teoria zmiany OP 3 RPO WD 2014-2020 stanowiła odzwierciedlenie założeń przyjętych w skali całej UE. Zaplanowana została w sposób logiczny i trafny, odpowiadając na problemy i wyzwania identyfikowane w regionie oraz umożliwiając rozwój społeczno-gospodarczy województwa dolnośląskiego.

Oferowane w jej ramach wsparcie dopasowane było do potrzeb odbiorców, co potwierdzają wyniki badań ilościowych z Beneficjentami i Wnioskodawcami OP 3 Programu.

61,5%

Odsetek Beneficjentów deklarujących, że środki Programu w pełni zaspokoili ich potrzeby

32,8%

Odsetek Beneficjentów deklarujących, że środki Programu częściowo zaspokoili ich potrzeby

79,3%

Odsetek Wnioskodawców deklarujących, że środki Programu w pełni zaspokoiliby ich potrzeby

19,6%

Odsetek Wnioskodawców deklarujących, że środki Programu częściowo zaspokoiliby ich potrzeb

W III kwartale 2023 r., wskaźniki monitorowania postępów w realizacji większości Działań OP 3 cechowały się wysokim poziomem osiągnięcia wartości docelowej (od 80,0% do 89,5% zrealizowanych wskaźników). Wyjątek stanowiło Działanie 3.5, w którym osiągnięto wartości docelowe 22,7% wskaźników. Ze względu na to, iż w połowie grudnia 2023 r. znaczna część projektów nie była jeszcze zakończona, przewiduje się jednak, że wartości wskaźników znacząco wzrosną, umożliwiając osiągnięcie wartości docelowych, w tym również w przypadku wskaźników monitorowania Działania 3.5.

Zdecydowana większość ankietowanych Beneficjentów była zdania, że efekty osiągnięte na skutek realizacji projektów mają charakter trwały.

92,2%

Odsetek Beneficjentów deklarujących, że osiągnięte efekty utrzymają się w okresie przekraczającym wymagany okres trwałości

Wysoką trwałość efektów wsparcia potwierdziły osoby realizujące projekty, które wzięły udział w wywiadach grupowych, a także przedstawiciele instytucji/gremiów zaangażowanych w realizację Programu uczestniczący w wywiadach IDI.

Działania realizowane w ramach OP 3 okazały się również efektywne. Zdecydowana większość ankietowanych Beneficjentów wskazała, że osiągnięcie podobnych bądź tożsamyh korzyści przy wykorzystaniu niższych nakładów finansowych nie byłoby możliwe (odpowiednio 84,3% i 77,2% wskazań). 52,7% Beneficjentów wskazało ponadto, że efekty osiągnięte na skutek realizacji projektów przewyższają poniesione w tym celu koszty. Dla porównania, przeciwnego zdania było jedynie 2,8% badanych.

Przedstawiciele instytucji odpowiedzialni za realizację Programu potwierdzili, że efektywność realizowanych działań powinna zostać oceniona pozytywnie. Wdrażane inwestycje miały charakter twardy, infrastrukturalny, nie pozostawiając miejsca na większe manipulowanie środkami. Co więcej, możliwość otrzymania wsparcia w ramach Programu i nagłe duże zainteresowanie rozwiązaniami niskoemisyjnymi sprawiły, że przedsiębiorcy oferujący materiały, urządzenia czy usługi z nimi związane podnieśli ceny. Pogarszająca się sytuacja gospodarcza i wysoka inflacja sprawiły ponadto, że Beneficjenci mieli problem, by zrealizować zaplanowane działania zgodnie z przyjętym budżetem, nie mówiąc już o jego ograniczeniu.

Dalsze potrzeby regionu w obszarze gospodarki niskoemisyjnej

Osiągnięte dotychczas efekty w obszarze gospodarki niskoemisyjnej, choć przyczyniły się do osiągania wyznaczonych w tym zakresie celów, nie pozwoliły na zaspokojenie wszystkich potrzeb generowanych przez województwo dolnośląskie. Wszyscy ankietowani Beneficjenci i niemal wszyscy z ankietowanych Wnioskodawców deklarowali, że **wsparcie w zakresie gospodarki niskoemisyjnej realizowane w ramach Programu, powinno być kontynuowane w perspektywie 2021-2027.**

100,0%

Odsetek Beneficjentów deklarujących, że **wsparcie należy kontynuować w kolejnych latach**

97,9%

Odsetek Wnioskodawców deklarujących, że **wsparcie należy kontynuować w kolejnych latach**

Potrzebę kontynuacji dotychczasowych działań z zakresu gospodarki niskoemisyjnej potwierdzili Beneficjenci uczestniczący w badaniu FGI, przedstawiciele instytucji/gremiów zaangażowanych w realizację RPO WD 2014-2020 oraz eksperci uczestniczący w panelu delfickim.

Wniosek 1

Beneficjenci uczestniczący w badaniu FGI zgodnie potwierdzili, że wsparcie finansowe, jakie otrzymali w ramach Programu, umożliwiło im realizację zaplanowanych działań z zakresu gospodarki niskoemisyjnej. Równocześnie deklarowano jednak, że nie wyczerpało ono zapotrzebowania na interwencje w tym zakresie. W związku z tym, zdaniem wszystkich ankietowanych Beneficjentów OP 3, wsparcie realizowane w ramach Osi powinno być kontynuowane w perspektywie na lata 2021-2027.

Przedstawiciele DIP uczestniczący w badaniu dodali, iż z uwagi na ogromną skalę potrzeb województwa dolnośląskiego w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, rynek płynnie wchłania wszelkie możliwe wsparcie w tym zakresie. Interwencje realizowane w latach 2014-2020 z pewnością nie wyczerpały zapotrzebowania identyfikowanego w regionie, w związku z czym kontynuacja dotychczasowych działań wydaje się niezbędna.

Wniosek 2

Respondenci badania IDI podkreślali również, że w kolejnej perspektywie finansowej warto byłoby wydzielić część środków na termomodernizację obiektów zabytkowych, których nie można traktować na równi z innymi budynkami, z uwagi na odmiennie przepisy ich dotyczące. Potrzebę w tym zakresie potwierdzili Beneficjenci uczestniczący w badaniu ilościowym i jakościowym.

Warto wspomnieć, iż planując FEDS 2021-2027 wzięto tą kwestię pod uwagę. W SzOP, w Działaniu FEDS.02.01 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych wskazano, iż należy przyjąć minimalny próg oszczędności energii pierwotnej, na poziomie nie niższym niż 30% dla budynków ogółem, natomiast budynki zabytkowe muszą wykazać oszczędność w tym zakresie, jednak bez obowiązku osiągnięcia wskazanego limitu.

Rekomendacja 1

Rekomenduje się kontynuację działań z zakresu gospodarki niskoemisyjnej w ramach programu FEDS 2021-2027, w zakresie przyjętym w nowym programie.

Rekomendacja 2

Rekomenduje się dalsze, bieżące dostosowywanie udzielanego wsparcia do napotykanym trudności, na ile jest to możliwe w ramach FEDS 2021-2027.

Wniosek 3

W ramach Programu zapewniono dostęp do wsparcia na rzecz realizacji różnego typu działań z zakresu gospodarki niskoemisyjnej dla szerokiego grona odbiorców. Z jednej strony umożliwiło to wdrożenie licznych inwestycji i poprawy sytuacji w tym zakresie na kilku płaszczyznach. Z drugiej strony jednak, rozdrobnienie wsparcia sprawiło, że jego efekty zostały rozproszone po całym województwie, wspierając nierzadko podmioty prywatne, które zbliżone działania mogłyby sfinansować ze środków własnych lub korzystając z innych źródeł, w tym z kredytów komercyjnych. Zgodnie z wynikami badania, w celu lepszego ukierunkowania wsparcia, konieczne byłoby wdrożenie kompleksowych rozwiązań, służących poprawie dobrostanu regionu jako całości, a nie pojedynczych podmiotów.

Powyższy wniosek zdaje się potwierdzać stosunkowo niską komplementarność działań realizowanych w ramach OP 3 między sobą. W praktyce bowiem Wnioskodawcom nie stawiano żadnych wymagań w tym zakresie, w związku z czym komplementarność – jeśli występowała – pojawiała się raczej samoistnie, niż w konsekwencji zaplanowanych działań.

Wniosek 4

Oceniając proces aplikowania do Programu, do wad tego procesu Beneficjenci i Wnioskodawcy uczestniczący w badaniu zaliczyli m.in.:

- czasochłonność tego procesu;
- jego nadmierne skomplikowanie, nierzadko wymagające skorzystanie z usług firmy zewnętrznej;
- nadmiar biurokracji związanej z aplikowaniem do Programu;
- długotrwałość procesu oceny wniosków;
- wykorzystanie skomplikowanego, specjalistycznego języka w dokumentach aplikacyjnych.

Rekomendacja 3

Zaleca się koncentrację wsparcia przede wszystkim na podmiotach publicznych, mających ograniczone możliwości budżetowe, a zarazem mające największe znaczenie dla społeczeństwa jako całości.

Rekomenduje się wykorzystanie w ramach FEDS 2021-2027 – zgodnie z przyjętymi założeniami – kryterium premiującego realizację kompleksowych działań, zgodnych z identyfikowanym zapotrzebowaniem, w tym przede wszystkim z potrzebami obszarów najbardziej wymagających wsparcia z zakresu gospodarki niskoemisyjnej.

Rekomendacja 4

Zaleca się, w miarę możliwości, uproszczenie dokumentacji związanej z ubieganiem się o wsparcie w ramach FEDS 2021-2027 (przede wszystkim w odniesieniu do wsparcia w postaci dotacji), poprzez objaśnianie w przystępny sposób terminów stosowanych w dokumentach programowych i/lub dostarczanie przykładów opisywanych zasad.